

1. Órai feladatok 5. hét

1.1. feladat

1.1.1. Elméleti áttekintés

Tekintsük az $y = Af(ax + b) + B$ hozzárendelést, ahol $f(x)$ egy elemi függvény. Ekkor a transzformációk elvégzésénél az alábbi sorrendet kell követni:

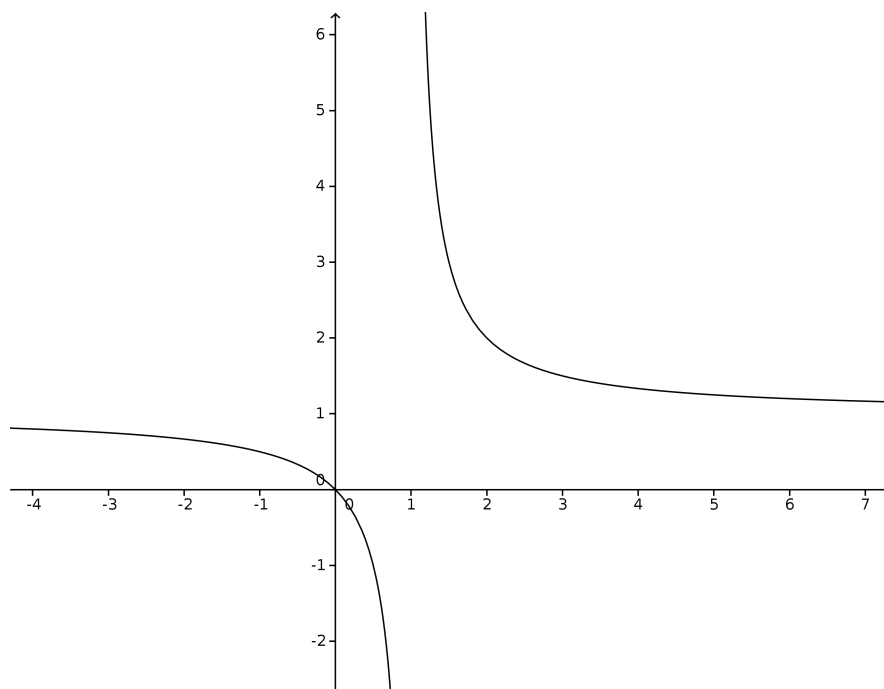
1. $f(x)$ eltolása az x -tengelyen $(-b)$ -vel
2. $f(x)$ y -tengelyhez való affinitásának $\frac{1}{a}$ -szorosra változtatása
3. $f(x)$ x -tengelyhez való affinitásának A -szorosra változtatása
4. $f(x)$ eltolása az y -tengelyen B -vel.

Azért kell ezt a sorrendet követni, mert a és b változótranszformációkat jelölnek, A és B pedig értéktranszformációkat.

1.1.2. (a)

$$y = \frac{x}{x-1} = 1 + \frac{1}{x-1}$$

Azt látjuk, hogy a függvényt jobbra kell tolni 1-el, és fölfelé 1-el. A grafikon így fog kinézni:

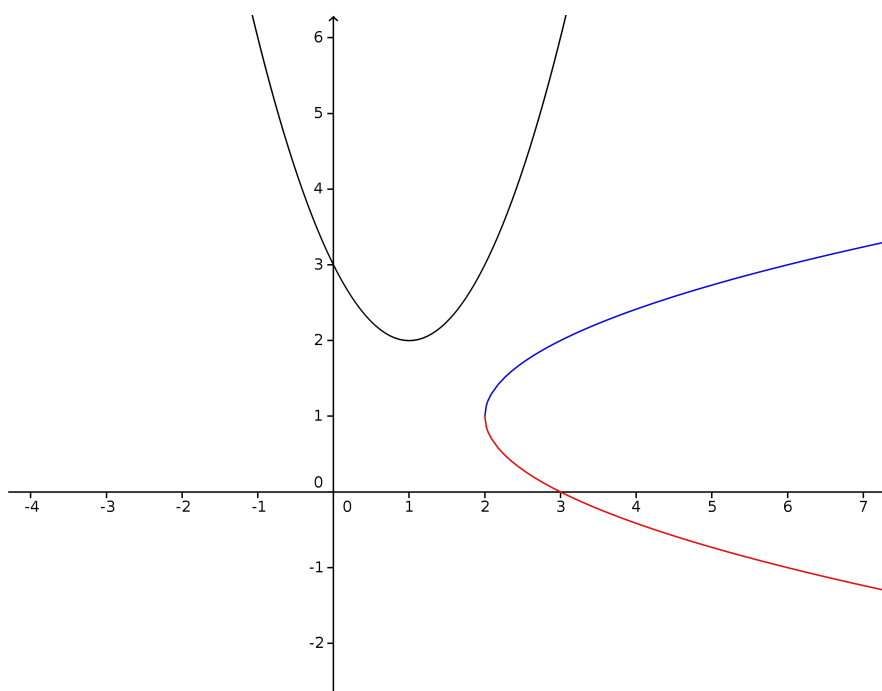
$$f(x) = \frac{x}{x-1}$$

A függvény önmaga inverze.

1.1.3. (b)

$$y = x^2 - 2x + 3 = (x - 1)^2 + 2$$

Az ilyen esetekben nagyon kell vigyázni, hiszen látjuk, hogy $f(x)$ nem bijektív, így nincs inverze. Ekkor azt kell tennünk, hogy egyszerre csak a (jelen esetben) parabola egyik ágát vizsgáljuk. Az ábrán különböző színnel jelöljük a különböző parabola ágakhoz tartozó inverzeket.

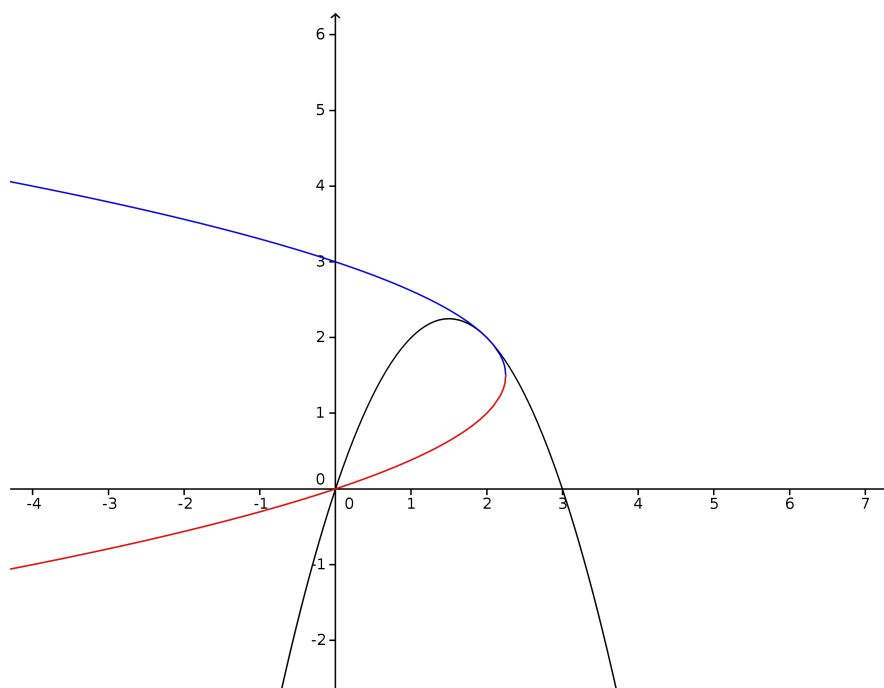

$$f(x) = x^2 - 2x + 3$$

$$f^{-1}(x) = 1 \pm \sqrt{x - 2}$$

1.1.4. (c)

$$y = -x^2 + 3x = -\left(x - \frac{3}{2}\right)^2 + \frac{9}{4}$$

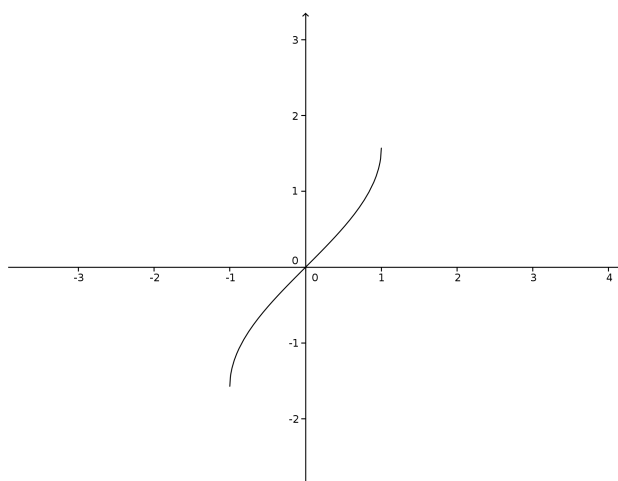
$$f(x) = -\left(x - \frac{3}{2}\right)^2 + \frac{9}{4}$$

$$f^{-1}(x) = \frac{3 \pm \sqrt{9 - 4x}}{2}$$

1.1.5. (d)

$$y = \sin \frac{1}{x}$$

Ez egy trükkös feladat. Nyilván láthatjuk, hogy $f^{-1}(x) = \frac{1}{\arcsin(x)}$, azonban ezt nem lehet úgy ábrázolni, hogy $f(x)$ -et tükrözzük az $y = x$ egyenesre. Tekintsük ugyanis a $g(x) = \arcsin(x)$ függvényt!

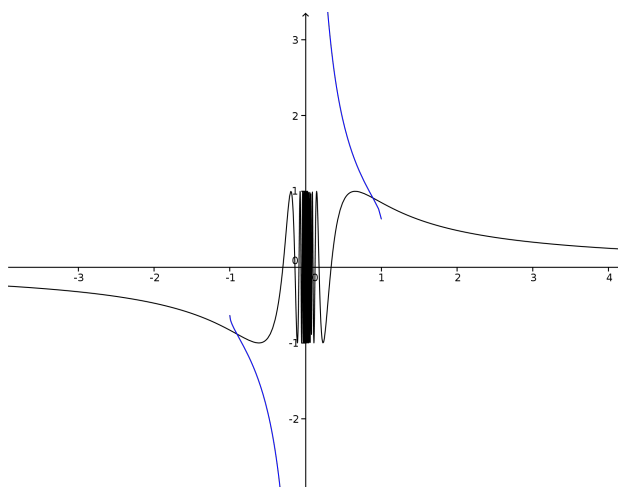

$$g(x) = \arcsin(x)$$

Ennek a függvénynek az értelmezési tartománya nyilván

$$D_f = [-1, 1]$$

ezért lesz ez a képe. A végeredmény pedig így néz ki:

$$f(x) = \sin \frac{1}{x}$$

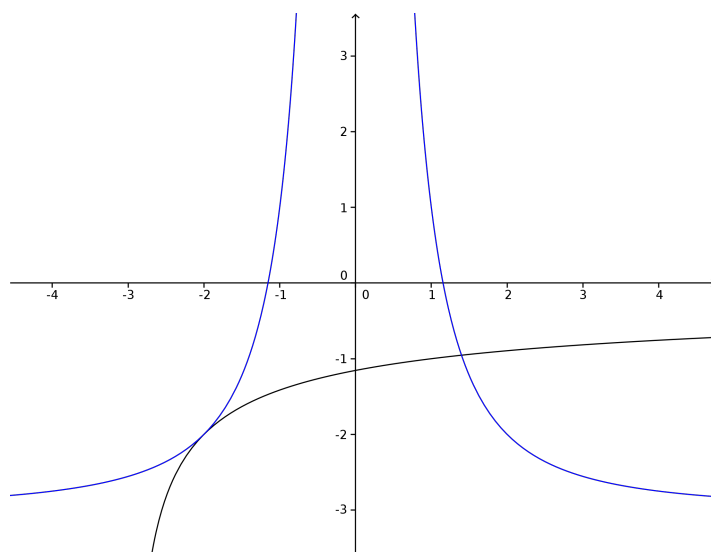
$$f^{-1}(x) = \frac{1}{\arcsin(x)}$$

1.1.6. (e)

$$y = \frac{-2}{\sqrt{x+3}}$$

Könnyen látható, hogy a függvény inverze az $f^{-1}(x) = \frac{4}{x^2} - 3$ lesz, azonban ez pontatlan, ugyanis ekkor $f^{-1}(x)$ nem bijektív. Tehát az inverz képének, ami egy hiperbola-jellegű kép, csak az

egyik ágát kell venni, ráadásul azt az ágát, aminek az értelmezési tartománya megegyezik az eredeti függvény értékkészletével.

$$f(x) = \frac{-2}{\sqrt{x+3}}$$

$$f^{-1}(x) = \frac{4}{x^2} - 3$$

1.2. feladat

$$\sum_{n=1}^{\infty} (-1)^n \left(\frac{n}{n+1} \right)^n$$

Mivel

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{n}{n+1} \right)^n = \frac{1}{e}$$

a divergencia-teszt miatt a sor divergens.

1.3. feladat

$$\sum_{n=2}^{\infty} \frac{\cos n\pi}{\ln n} = \sum_{n=2}^{\infty} \frac{(-1)^n}{\ln n}$$

A sor alternál, az elemek nullsorozatot alkotnak, és $|a_n|$ monoton fogyó, hiszen $\ln n$ monoton növekvő. Ez alapján a sor egy Leibniz-típusú sor, azaz konvergens.

1.4. feladat

$$\sum_{n=1}^{\infty} (-1)^n \left(\frac{n+1}{n+5} \right)^n$$

Mivel

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{n+1}{n+5} \right)^n = \frac{1}{e^4}$$

a divergencia-teszt miatt a sor divergens.

1.5. feladat

$$f_n(x) = \begin{cases} x, & \text{ha } n = 1 \\ \sqrt{1+x} - 1, & \text{ha } n = 2 \\ \sqrt[3]{1+x} - 1, & \text{ha } n = 3 \end{cases}$$

$$f_n^{-1}(x) = \begin{cases} x, & \text{ha } n = 1 \\ (x+1)^2 - 1, & \text{ha } n = 2 \\ (x+1)^3 - 1, & \text{ha } n = 3 \end{cases}$$

$$D_f = \begin{cases} \mathbb{R}, & \text{ha } n \text{ páratlan} \\ [-1, \infty), & \text{ha } n \text{ páros} \end{cases}$$

$$R_f = \begin{cases} \mathbb{R}, & \text{ha } n \text{ páratlan} \\ [-1, \infty), & \text{ha } n \text{ páros} \end{cases}$$

1.6. feladat

$$f_n(x) = \begin{cases} 1+x, & \text{ha } n = 1 \\ (1+x)^2, & \text{ha } n = 2 \\ (1+x)^3, & \text{ha } n = 3 \end{cases}$$

$$f_n^{-1}(x) = \begin{cases} x-1, & \text{ha } n = 1 \\ \sqrt{x}-1, & \text{ha } n = 2 \\ \sqrt[3]{x}-1, & \text{ha } n = 3 \end{cases}$$

$$D_f = \mathbb{R}$$

$$R_f = \begin{cases} \mathbb{R}, & \text{ha } n \text{ páratlan} \\ [0, \infty), & \text{ha } n \text{ páros} \end{cases}$$

1.7. feladat

$$(2x^2 - 3x + 1) : (x - 1) = 2x - 1$$

1.8. feladat

$$(x^2 + 3x + 2) : (x + 2) = x + 1$$

1.9. feladat

$$(x^3 - x^2 - x + 1) : (x - 2) = x^2 + x + 1$$

a maradék 3, azaz

$$x^3 - x^2 - x + 1 = (x^2 + x + 1)(x - 2) + 3.$$

1.10. feladat

$$(x^3 + x - 2) : (x - 2) = x^2 + 2x + 5$$

a maradék 8, azaz

$$x^3 + x - 2 = (x^2 + 2x + 5)(x - 2) + 8.$$

1.11. feladat**1.11.1. (a)**

$$f \circ k(x) = (x - 1)^2 \quad k \circ f(x) = x^2 - 1$$

1.11.2. (b)

$$g \circ h \circ k \circ f(x) = \sin \frac{1}{\sqrt{x^2 - 1}}$$

1.11.3. (c)

$$h^{-1}(x) = \frac{1}{x^2}$$